

Bryssel, 14. marraskuuta 2025
(OR. en)

15226/25

SOC 765
EMPL 502
ECOFIN 1497
ENER 588
ENV 1200
COMPET 1149

ILMOITUS

Lähettiläjä:	Neuvoston pääsihteeristö
Vastaanottaja:	Pysyvien edustajien komitea / Neuvosto
Asia:	Eurooppalainen ohjausjakso 2026: sosiaalisen osallisuuden ja yhteenkuuluvuuden edistäminen johdonmukaisen sosiaali- ja asuntopolitiikan avulla – <i>Keskustelu</i>

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena puheenjohtajavaltion valmisteluasiakirja asiakohdassa
mainitusta aiheesta TSTK-neuvostossa 1. joulukuuta 2025 käytävää keskustelua varten.

**Valmisteluasiakirja seuraavasta aiheesta käytävää keskustelua varten:
Eurooppalainen ohjausjakso 2026: sosiaalisen osallisuuden ja yhteenkuuluvuuden
edistäminen johdonmukaisen sosiaali- ja asuntopolitiikan avulla**

Tausta – Sosiaalinen osallisuus ja eurooppalainen ohjausjakso

Euroopan unionin sitoutuminen sosiaaliseen oikeudenmukaisuuteen, tasa-arvoon ja osallisuuteen on kirjattu Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilariin, joka toimii Euroopan unionin sosiaalipoliittisen ohjelman suunnannäyttäjänä. Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria koskevassa toimintasuunnitelmassa asetetaan kolme vuoteen 2030 mennessä toteutettavaa yleistavoitetta, mukaan lukien köyhyys- tai syrjäytymisvaarassa olevien ihmisten määrän vähentäminen vähintään 15 miljoonalla.

Vaikka jonkin verran on edistytty, vuotta 2030 koskevan tavoitteen saavuttaminen edellyttää lisätoimia. Vuonna 2024 keskimäärin 21 prosenttia EU:n väestöstä oli yhä köyhyys- tai syrjäytymisvaarassa. Tässä oli merkittäviä jäsenvaltioiden välisiä eroja (noin 15 prosentista yli 25 prosenttiin). Tämä osoittaa, että sosiaalisen lähentymisen on jatkuttava. Tietyt ryhmät, kuten lapset, ovat edelleen erityisen haavoittuvia. Monilla eurooppalaisilla on edelleen vaikeuksia perustarpeiden täyttämässä, mikä kuvastaa laajempia sosiaaliseen osallisuuteen liittyviä haasteita: EU:ssa 8,5 prosentilla ihmisistä ei ole varaa kunnolliseen ateriaan joka toinen päivä, 9,2 prosentilla ihmisistä ei ole varaa pitää kotiaan riittävän lämpimänä ja 9,4 prosentilla ihmisistä ei ole varaa internetyhteyteen.

Eurooppalainen ohjausjakso tarjoaa keskeisen analyttisen ja poliittisen kehyksen, jolla tuetaan sosiaalisen osallisuuden edistämistä ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden vahvistamista koskevia jäsenvaltioiden uudistuksia ja investointeja. Eurooppalainen ohjausjakso on alusta alkaen kattanut monenlaisia toisiinsa liittyviä toimintapolitiikkoja ja kysymyksiä. Vuoden 2030 yleistavoitteiden saavuttamiseksi ja kaikille yhtäläisten mahdollisuuksien edistämiseksi on ratkaisevan tärkeää tukea kansallisia sosiaalisen osallisuuden toimenpiteitä, jotta työllisyys-, sosiaaliturva- ja asuntopolitiikat voidaan kytkeä tehokkaasti toisiinsa.

Sosiaalinen osallisuus perustuu aktiivisen osallisuuden kolmipilariseen lähestymistapaan, jossa yhdistyvät etuuksien saatavuus, työmarkkinoilla toteutettavat aktivointitoimenpiteet ja korkealaatuisten palvelujen saatavuus.

Sosiaali- ja peruspalvelujen saatavuuden varmistaminen on Euroopan sosiaalisen mallin kulmakivi ja oikeudenmukaisen, osallistavan ja selviytymiskykyisen yhteiskunnan ennakoedellytys. Kohtuuhintaisten, asianmukaisten, kunnollisten, esteettömien, turvallisten ja ympäristökestävien asuntojen saatavuus on sosiaalisen osallisuuden perusulottuvuus, johon Tanska on puheenjohtajana kiinnittänyt erityishuomiota.

Puheenjohtaja Ursula von der Leyen korosti vuoden 2025 unionin tilasta pitämässään puheessa, että Euroopassa ”[k]yse ei ole vain asuntokriisistä. Kyseessä on sosiaalinen kriisi.”. Tämän jälkeen Eurooppa-neuvosto käsitteli 23. lokakuuta 2025 monien EU-kansalaisten kohtaamia asumiseen liittyviä haasteita ja kehotti komissiota esittämään kohtuuhintaista asumista koskevan kunnianhimoisen ja kattavan suunnitelman.

Sosiaalisen suojelun komitea kävi 23. syyskuuta 2025 temaattisen keskustelun sosiaalisesta asuntotarjonnasta ja keräsi jäsenvaltioiden näkemyksiä kohtuuhintaisuuteen, asianmukaisuuteen ja tarjontaan liittyvistä haasteista. Keskustelussa korostettiin vahvojen sosiaalisen asuntotarjonnan mallien merkitystä sekä kohtuuhintaisen asumisen että sosiaalisen osallisuuden välineenä. Vaikka jäsenvaltioissa on monenlaisia sosiaalisen asuntotarjonnan malleja (myös muita samaan tavoitteeseen tähtääviä asumismalleja), monissa niistä on ongelmia, kuten tarjonnan, rahoituksen tai asuntojen laadun riittämättömyys. Mallien ja ratkaisujen laaja kirjo on kuitenkin myös runsaan innovoinnin ja keskinäisen inspiraation lähde. Lisäksi keskustelussa korostettiin sosiaalipolitiikan ja asuntopolitiikan välistä vahvaa korrelaatiota erityisesti sosiaalisen osallisuuden ja yhteenkuuluvuuden, asunnottomuuden sekä vammaisten ja ikääntyneiden henkilöiden asumisen ja pitkäaikaishoidon osalta.

Työllisyys-, sosiaalipolitiikka-, terveys- ja kuluttaja-asioiden neuvostossa (TSTK) hyväksyttiin 17. lokakuuta 2025 **neuvoston päätelmät vammaisten henkilöiden sosiaalisesta osallisuudesta**. Päätelmissä korostettiin muun muassa tarvetta lisätä kohtuuhintaisten, esteettömien, osallistavien, eriyttämättömien ja turvallisten asuntojen saatavuutta yhteisöissä.

Kööpenhaminassa 6.–7. marraskuuta järjestetty **itsenäistä elämistä käsittelevä korkean tason konferenssi** osoitti, että aihe kiinnostaa suuresti. Konferenssissa korostui, että kohtuuttomat asumiskustannukset lisäävät usein vammaisten henkilöiden syrjäytymistä. Keskustelussa korostettiin, että tarvitaan toimenpiteitä, joilla edistetään vammaisten henkilöiden itsenäistä elämää ja sisällytetään esteettömyyttä ja kaikille sopivaa suunnittelua koskevat periaatteet asuntopolitiikkaan kaikilla tasoilla.

Puheenjohtajamaa Tanska järjesti 17.–18. marraskuuta 2025 **asunto ensin -aiheisen seminaarin** sekä **asunnottomuuden vähentämistä käsittelevän eurooppalaisen foorumin kokouksen** yhdessä Euroopan komission kanssa. Asunnottomuuden torjunnasta käydyissä keskusteluissa keskeisellä sijalla oli kohtuuhintaisten asuntojen turvaaminen haavoittuvassa asemassa oleville ja sosiaalisesti syrjäytyneille henkilöille. Kysymys kohtuuhintaisista ja asianmukaisista asunnoista on olennaisen tärkeä erityisesti asumispainotteisten toimintapolitiikkojen, kuten asunto ensin -periaatteen, täytäntöönpanon yhteydessä jäsenvaltioissa.

TSTK-neuvoston odotetaan hyväksyvän 1. joulukuuta kaikkien aikojen ensimmäiset **asumista koskevat neuvoston päätelmät**. Päätelmissä suhtaudutaan myönteisesti komission aikomukseen esittää kohtuuhintaista asumista koskeva eurooppalainen suunnitelma ja korostetaan, että vaikka asumiskysymykset kuuluvat edelleen ensisijaisesti kansalliseen toimivaltaan, niihin liittyy yhteisiä haasteita, EU:n tason välineitä ja mahdollisuuksia koordinoituihin toimiin. Päätelmissä kehoitetaan komissiota asettamaan etusijalle neljä keskeistä alaa: rahoitus, rakentaminen ja kestävyys, suunnittelu ja sosiaalinen osallisuus, erityisesti osallistavien ja monimuotoisten kaupunkien ja asuinalueiden edistäminen samalla kun edistetään kohtuuhintaisten asuntojen saatavuutta.

Tulevasta **kohtuuhintaista asumista koskevasta eurooppalaisesta suunnitelmasta** voi tulla merkittävä EU:n tason aloite, jolla edistetään Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin, erityisesti asumista ja asunnottomille annettavaa apua koskevan periaatteen 19, täytäntöönpanoa. Kohtuuhintaisten asuntojen saatavuuden varmistamisessa ei ole kyse pelkästään majoituksesta vaan myös sosiaalisesta osallistumisesta, pysyvyydestä ja ihmisarvosta.

Muut tulevat aloitteet

Kuten myös puheenjohtaja von der Leyen ilmoitti, tulevassa **köyhyyden vastaisessa EU:n strategiassa** on tarkoitus omaksua kokonaisvaltainen ja yhdenmukainen lähestymistapa, jolla vastataan asunnottomuuden, korkealaatuisten palvelujen saatavuuden sekä köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen sukupolvelta toiselle periytymisen kaltaisiin haasteisiin. Sen odotetaan myös sisältävän ehdotuksen vahvistetusta eurooppalaisesta lapsitakuusta, joka perustuu nykyisiin kansallisiin lapsiköyhyyden torjuntaa ja avun tarpeessa olevien lasten sosiaalisen osallisuuden edistämistä koskeviin toimiin.

TSTK-neuvostossa Puolan puheenjohtajakaudella kesäkuussa 2025 käyty periaatekeskustelu tulevasta EU:n köyhyyden vastaisesta strategiasta osoitti, että tämän ohjelman edistämiseksi eurooppalaisen ohjausjakson puitteissa on vahva poliittinen tuki, kansallista toimivaltaa täysin kunnioittaen.

TSTK-neuvoston rooli

TSTK-neuvoston ministereillä on keskeinen rooli sosiaalisen osallisuuden edistämisessä eurooppalaisen ohjausjakson puitteissa.

Vaikka useat asuntopoliitiikan osa-alueet kuuluvat neuvoston muiden kokoonpanojen piiriin, tulevan kohtuuhintaista asumista koskevan eurooppalaisen suunnitelman monien osien, kuten sen täytäntöönpanon, odotetaan kytkeytyvän muihin TSTK-neuvoston ministerien vastuualueisiin.

Jäsenvaltiot esittävät neuvoston päätelmäehdotuksessa, että kohtuuhintaista asumista koskevan eurooppalaisen suunnitelman olisi hyödynnettävä jo käynnissä olevia prosesseja ja tapauksen mukaan sisällytettävä niihin uusia aloitteita välttämällä samalla tarpeettomia päällekkäisyyksiä.

Sosiaalisen suojelun komiteaa kehoitetaan sisällyttämään asumiskysymykset poliittiseen työhönsä, tietämyksen jakamiseen ja analysointiin eurooppalaisen ohjausjakson puitteissa toimeksiantonsa mukaisesti.

Asumiskysymysten merkitys on viime vuosina korostunut ohjausjakson maaraaportissa ja suosituksissa. Tämä kuvastaa voimistuvaa käsitystä siitä, että kohtuuhintainen ja asianmukainen asuminen ei ole ainoastaan talous- tai kaupunkipoliittinen kysymys, vaan sosiaalisen osallisuuden ja yhteenkuuluvuuden keskeinen osatekijä.

Sosiaali- ja asuntopolitiikan lähentyminen osoittaa, että EU:n politiikan koordinoinnissa on tapahtunut merkittävää kehitystä kohti johdonmukaista, monialaista ja yhdenmukaista lähestymistapaa sosiaaliseen osallisuuteen niin, että työllisyys-, sosiaaliturva-, koulutus- ja asuntopolitiikka kytetään yhteen.

TSTK-ministerien vahvan roolin säilyttäminen eurooppalaisessa ohjausjaksossa on edelleen olennaisen tärkeää. Prosessin monimutkaisuus ja tiukka aikataulu aiheuttavat kuitenkin haasteita, kuten työllisyyskomitean ja sosiaalisen suojelun komitean puheenjohtajien yhteisessä kirjeessä korostetaan. Kun TSTK-kokoonpanon ja sen valmisteluelinten tehokas osallistuminen ohjausjaksoprosessiin vaikeutuu, se rajoittaa tai heikentää sosiaalista osallisuutta ja yhteenkuuluvuutta koskevia panoksia, tietämystä ja poliittista näkemystä.

Eurooppalaisen ohjausjakson vahva sosiaalinen ulottuvuus on olennaisen tärkeä sen varmistamiseksi, että sosiaalisia tavoitteita kohdellaan yhdenvertaisesti taloudellisten ja finanssipoliittisten prioriteettien kanssa. Ohjausjakson olisi jatkossakin toimittava foorumina vertaisoppimiselle, näyttöön perustuvalle päätöksenteolle ja osallistavaa ja kestävä kasvua tukevien uudistusten koordinoinnille.

Kysymyksiä keskustelua varten

- Miten työllisyys-, sosiaalipolitiikka-, terveys- ja kuluttaja-asioiden neuvosto voi parhaiten jatkaa hyvin koordinoitua ja johdonmukaista sosiaalipolitiikkaa, myös asuntopolitiikkaa, edistämistä eurooppalaisen ohjausjakson puitteissa?
- Miten jäsenvaltiot voivat vahvistaa sosiaalisen osallisuuden ja kohtuuhintaisten asuntojen välistä yhteyttä kehittämällä johdonmukaisempia, koordinoitumpia ja paremmin toisiaan tukevia politiikkoja?